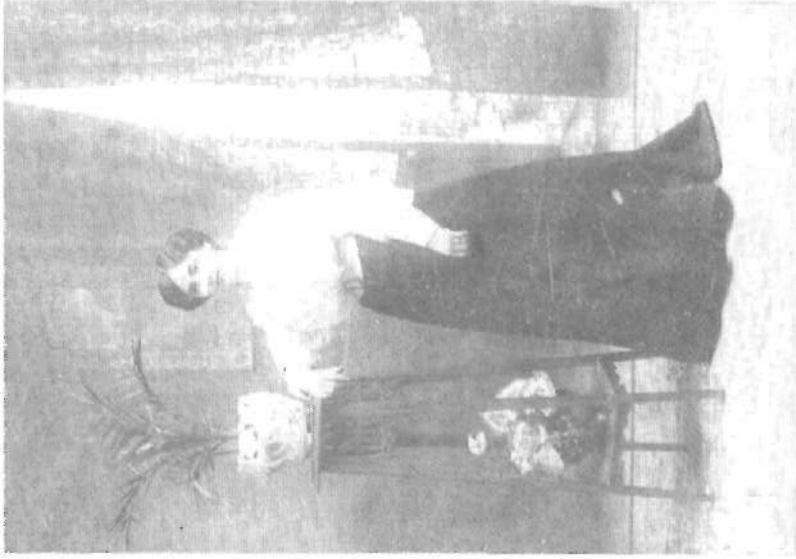
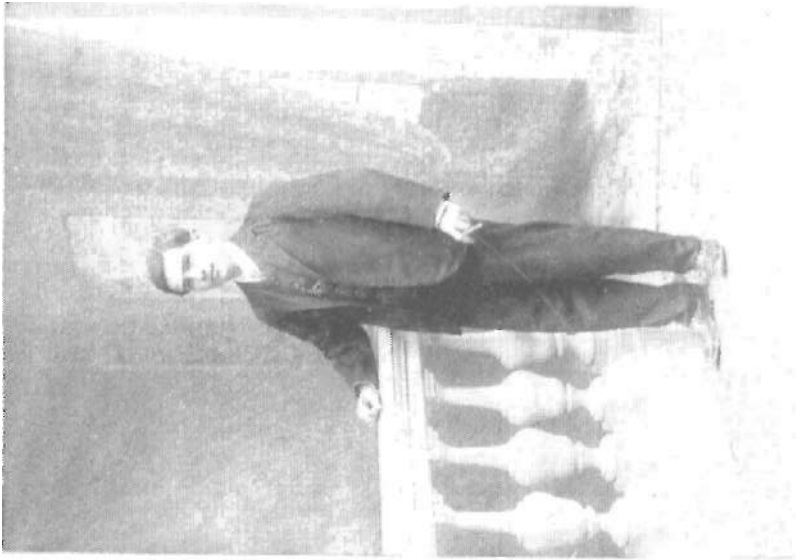

HISTÒRIA GRÀFICA

Enrique Gil de "ca Mendoza" i Roseta de "ca Toni el Ferrer".
De novençans estigueren en València per a deixar constància del seu festeig.

UNA FOTO HISTÒRICA UN BON GRAPAT DE REPUBLICANS D'ALAUQUÀS DELS ANYS 30

¿Quan es va fer la fotografia? ¿Quina celebració, amb motiu de què es varen reunir aquesta quarantena d'alaquasens, sent que tots ells coincidien en la seua ideologia republicana?.

La pregunta continua en peu, tot i que he demandat a moltes persones en edat de poder proporcionar alguna contestació. D'entrada tots m'han dit el mateix: "En la foto no hi ha ningú que no fóra republicà".

Transcripció de forma resumida el resultat de les meues averiguacions. Abans vull deixar constància del greu error que estem cometent tots aquells que comptem amb algun nivell de preocupació per la història del nostre poble. No valorem la importància de la documentació oral o escrita que tenim al nostre abast, però que lenta imperceptible i irrecuperable va desapareixent. Després, amb el transcurs del temps, només ens quedaran les lamentacions...

En el moment de redactar aquestes ratlles, estiu del 91, no hem pogut trobar ja cap persona viva, de les presents a la foto, que ens poguera relatar en directe, sense entrar en càbales o suposicions com anem a fer ara, quan i per què es varen reunir tots aquells republicans alaquasens.

D'entrada comptem amb un fet de constatació unànime: a la caiguda de la Dictadura només existia a Alaquàs, de manera organitzada, una força política republicana: els blasquistes. Als escrits de Lluís Lino, que fem públics en aquest mateix número de "Quaderns d'Investigació", es narren tots els detalls i antecedents de la seua aparició pública.

Partim d'una base unitària del republicanisme local. Sabem que al llarg dels anys de la República (1931-39) es varen produir divisions, i que a Alaquàs acabaren constituint-se seus locals de Izquierdo Republicana (Manuel Azaña, Peset, etc.) i de Unió Republicana (Martínez Barrios).

Tenim arreglats algunes dades al respecte, però no massa. Repetim el que déiem abans: pel temps, anem a disposar de fonts orals i documentals cada volta més precàries i dubtoses, si volem saber què feren i com pensaven els nostres familiars i veïns republicans.

Sembla que la fotografia es va fer a la caiguda de la Dictadura, o als inicis de la República, quan encara no s'havien produït divisions entre els republicans d'Alaquàs. Potser el motiu fóra alguna celebració, o trobada, a la qual calia acudir mudats, com es ben visible: jaquetes, corbates, bruses, xalecos, barrets....

No hem pogut saber més. Com tampoc hem trobat clàrícia en el lloc des d'on fou feta la foto. Davant del qui açò escriu s'han barallat diverses, i enconrades, possibilitats: l'hort de

Treneta o de ca l'advocat; l'hort de les monges Oblates; o des de les espatlles del xalet de Mompó, a la banda de dalt de la Fillola d'Aldaia. Aquesta explicació darrera ha acabat sent la que més concordància ha suscitat, segons hem pogut apreciar.

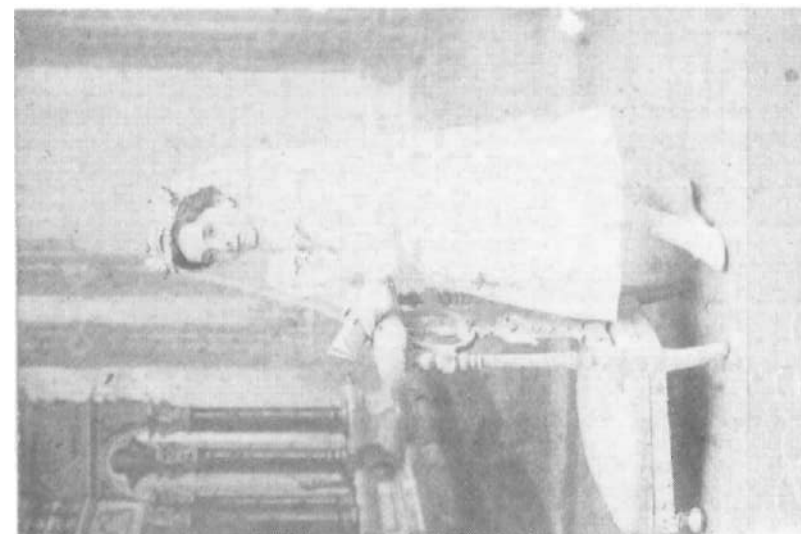
Vejam la llista que hem pogut confeccionar. Cal seguir-la d'esquerra a dreta, i començant per la banda de dalt, en acabar la primera fila, de dreta a esquerra. No tots han pogut ser identificats, i bé que ho lamentem:

- Francisco Martí, "tío Navarro", i el fill menut Paquito.
- Biviano Martí, germà de l'anterior, casat amb Palmira, no era d'Alaquàs, germana de la dona d'Emilio Acevedo.
- Leonardo Martí, germà dels anteriors. Tots ells nebots del "tío Surdo" i cosins del mestre Medina.
- Francisco Ibáñez "el corralero". Es casà i visqué en Torrent. Jugà de porter en un dels primers equips de futbol d'Alaquàs, "l'Ideal", durant la República.
- Francisco Forment Català, "Conole", casat amb Maria, la germana de Vicente "el de mil", afusellat aquest darrer després de guerra.
- Lluís Forment Català, també "conole", gendre del tio Mauro, casat amb Eliseta.
- Francisco Garcia, "el pallero" perquè es dedicava a la compra i venda de la palla. També comprava la collita de camps d'oliveres.
- José Leua "pinyol"
- Tomàs Roselló Torrom, germà del flauta del carrer del "Norte". Casat amb Pureta "la grilla".
- Jesús Forment Català, "conole"
- Jesús Lino, de ca "Orelleres"
- Pepet Lino, Pepet "el de guerra", el menut dels de ca "Orelleres". Fou afusellat després de la guerra.
- Virgilio Bessó, "Patilla", jugador de pilota afamat, casat amb la germana de Vicent Beltran, de ca "Lopepe".
- Lluís Alós, del bar Alós, vora a la carretera de Torrent
- Julio Mompó
- Paco Lino "el guerra". Fou operat de la gola, i parlava amb un aparell. Acabaren dient-li "el de la trompeta"
- Lluís Lino Sanz, "el bollo". En aquest mateix número de "Quaderns d'Investigació d'Alaquàs" es publica el text d'un diari que redactà entre 1928 i 1930, en el qual donava compte de les seues gestions per establir un Centre Republicà. Fou afusellat després de guerra.
- Casimiro Mestre, sogre d'Eliseo Bonet, "el desmaiat".
- Ramon "bocamonederó"
- Francisco Martí Menau, "llepól"
- Salvador "panolleta", en casà amb una de Xiva.
- Màximo Martí, "el tio Màxim"
- Vicent Pallardó, "barrina", casat amb Paquita la de ca Vento.

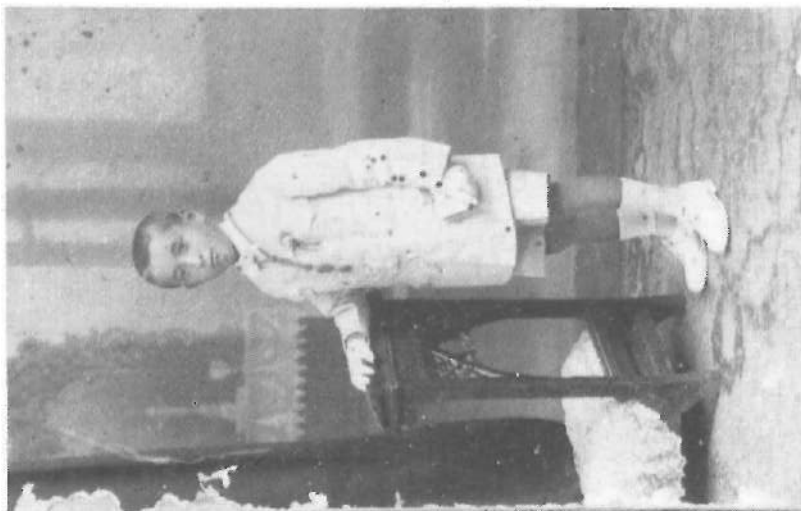
A tots ells els unia l'ideal republicà, barreja d'una societat més justa, d'un món menys condicionat per l'Església catòlica i pels militars, i amb una llunyana i poc definida consciència de classe, emprant la terminologia marxista. Portaven molts anys, moltes dècades de lluites i d'espera. A la capital, des de primeries de segle, controlaven l'Ajuntament i tenien una forta implantació.

La foto ens fa pensar en l'entusiasme, en les expectatives que va originar la caiguda de la monarquia. Qui anava a pensar sis, huit, deu anys després, que aquells ideals, aquells entusiasmes anaven a trencar-se d'aquella manera tan traumàtica i anguniosa...

Josep M. Soriano Bessó

En Juny de 1911 agafaren a Pasqualeta de "ca'l careto" se n'anaren a València i la retrataren de combregadora.

Mariano Peiró de "ca la Sana" vestit de combregador a l'any 1927.

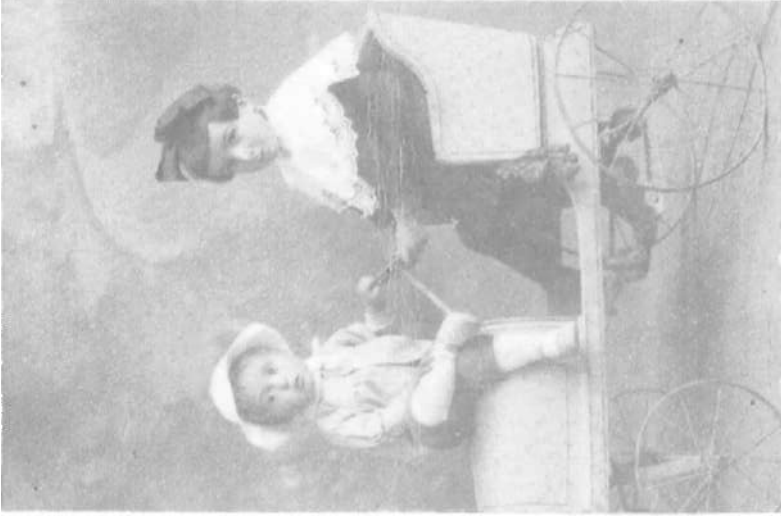
Aquest xiquet tan templat i vestit de combregador és Tomas Gil Ferrer de "la Botona".

Francisco Rosello "el Minero" fill d'Elies "el Minero" i de trinitat "la Botona". Fotografiat de combregador a l'any 1930.

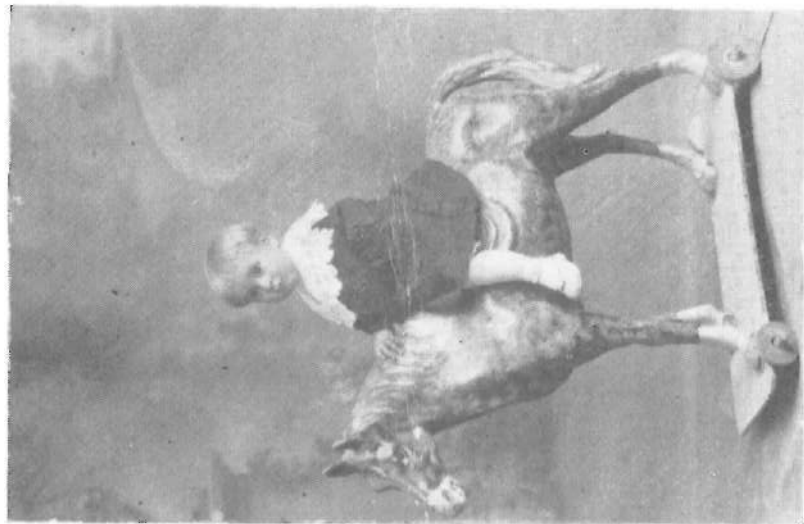
Corria l'any 1928 i els varen desplaçar a València per a retratar-los.
De peus i sostenint al cavall, pels ramals tenim a Mariano de "la Sana"
i sobre el cavallet s'hi troba Maria "la Sana" i Francisco "el Coa"

Una parelleta de cosins retratats a València a l'any 1920.
El xiquet al capot del cotxe és Mariano Peiró Ferrer de "la sana"
i la xiqueta al volant és Maria Ferrer Forment "de Botos".

Pepet i Dolorettes de "ca Creïlla" retratats al voltant de 1920.

Eliàs Roselló el Minero retratat en 1920.

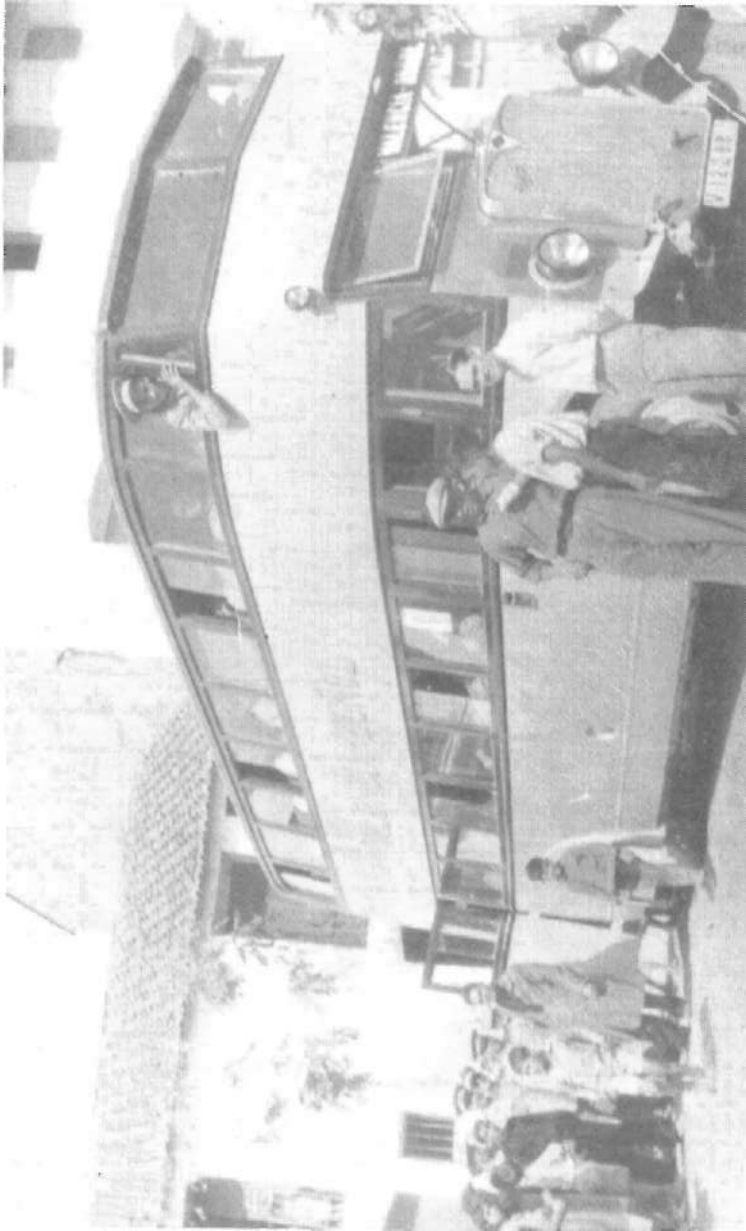
Quico "el Capdell" i Quica de "l'Alqueria de Martí" amb la vestimenta típica de primeries de segle.

Conten les cròniques de les oblates que aquest home, era el qui acompanyava amb un fanalet als soterraments dels morts del còlera de 1885.

Francisco Gil Mateu "el Capdell" i Francisca Saez Sena "la Redona".

Podrem adornar-nos com el mocador al cap va canviant segons les èpoques. Notareu la diferència d'aquest matrimoni a l'anterior.

Autocar que varen reservar els músics del Casino Roig per anar a participar al Certamen de Bandes de Música. Hi podem veure; dalt de l'autocar a Jesús "el Carinyo", i entre els qui hi han baix es troba "Xato Barber". Hi reconegen als altres?.

Un grup d'amics, que es retrataren a la casa del guardaagulles.
Aquestos són; Micalet "el Llorador" "el Cuco", Juano "el Ballador", "el Farró", "Buscaridos" i Ricardo "el Carinyo".

Dos retrats que per distints que paregen, hi celebraven el dia de Pasqua al secà.

El de l'esquerra es feu a 1936. Hi podem veure a les pasqueres i als pasquers. Trobem a Boro de "Modesto", Tereseta "la Panollo", Paco de "Coc", Tereseta "la Coca", Dolorettes "la Puga", Pepe de "Capa", Maria "la Xabeo", Francisco de "Panollo".

El de lo dreta, les pasqueres hi són; Carmen "la Micalona", Conxeta "la Puga", Marieta "lo Blanco", Marta, Maria "lo Xabeo" i Isabel.

Els pasquers no hi són. Es trobaven al front.

Fotografia realitzada a la pared del taller dels "Baltasars".

Busquen-los.

El "tio Noi", Rosario "la Carra", Paquita Rubio, Maria "la Peregrina", Maria de "la Plaça", Rosita de "Cosme", Paquita "la Tomasa", Micalet de "ca Baltasar" i Paco "el Godoi", aquets últim amb espadnyes d'espart i tota la resta de gent amb espadnyes de careta

Ací tenim a una bona colla de "garrofins".

Sembla ser que se n'anaren al Camp d'Aviació de Manises.

A la fotografia es troba: Rosario "la Garrofina", carmen "la Garrofina", Teresa, Carmen i Manolo "els Garrofins", aquest últim vestit de militar, Vicenta "la Moruixa", Maria "la Xurra", Micalet "el Garrofi" Mercedes i Amparín "les Gorreres", Maria "la Puga" i Sunció "la Calderona".

Un dia molt assenyalat per als "Rioges", es casava una d'elles.
Nosaltres hi fien reconegut a; Maruja "la Cresencia", Carmen de "l'Alqueria Alta", Leonor la del "Polvorí", Sunción la del "tio Secretari", i Vicenta "la Moruixa".
Al corral de "ca Rioja".

Al corral de la peroleria dels "Xaparros" Miguel Gil Martínez el tio "Miquelo Lile" i als seus costats, Madalena i Cresencia "les Xaparres".
Podem veure al tio Miquelo amb el pantaló apedaçat, com anaven tots els homes fins fa pocs anys.

Conegueu a l'home del pitger en mà?
Enrique "el General", Paquita "la Rulleta", Paca "la del Mesura-
dor", Pilar "la Xurra", i Vicenta la Moruixa"

Un grup d'amics i amigues de berenar al corral de "ca Coc",
Tereseta "la Coca", Tereseta "la Panolla", Colomer, Francisco de
"Panolla", Paquito de "Coc", Maria "la Xabea", Conxsta "la Pu-
ga", Vicent de "Coc" i Pepe "Capa".

Després d'engalanar els carrers per a commemorar una festa, el veïnat de la Plaça, principi del carrer Major, carreró de Sant Miquel i carrer de la Carnisseria, es retrataren per tindre un record, això ocorria pels anys 40. Shi troben:

Loiin "la Nena", Marina "La Pereta", "La Llumenera", Domitilla, Paquito i Consuelo "els Ferrers", Paquita "la Monja", Maria "la Carinya", Teresin de "Pistoles", Encarnació "la Matalafera", Paquita "la Vigilanta", Nati i Carme "de ca Elisa", Conxin "la Serena", Tere "la Reina", Vicent "de ca Blai", Maria "la Parda", Vicent "Creilla", Teresa "la Pixona" Fede "el Practicant", Teresa "del Guardaseguias", Família "la reig", Paquita "l'Andalusa", Gimeno", Carme "la Nena", Francisqueta "la Rincona", Maria "la Rallà", Maria "la Castellera", Teresa "la Tana", Rosario i Rosarin "les Nenes", Conxin "la Picanyera", Amadin "de la Puça", Vicent i Rafael "de Mitja sola", Visantica i Encarnita "els Ferreres", Paquita "la Rallà", Maria "la Rincona", Regina, Nieves "de Pere", Maria "de la Plaça" i Ana M.^a "del Mollí".

A veure si ens ajude a reconèixer a aquesta colla d'alaquaseres, les quals se n'anaren a passar el dia a Penyscola.

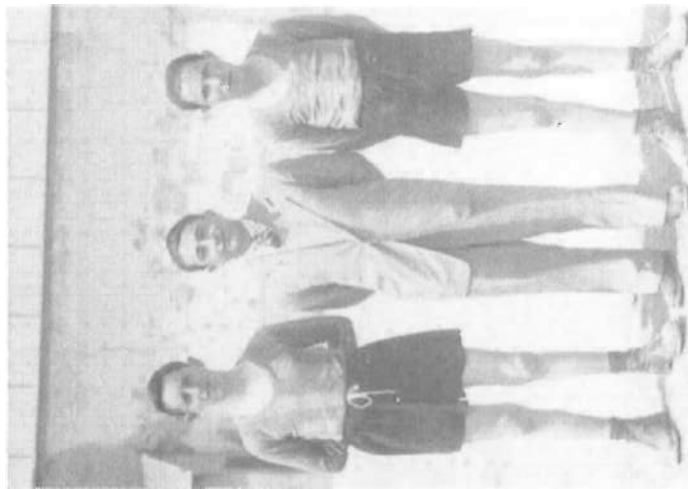
Hi hem reconegut a; Tano l'home de "la Puça", Trini la dona del "Parroro", Rosa "la Limonera", Carmen "la Casabana", Rosario la "del ca'l Carro", Maria "la Casavana" Elisa la del "tio Mauro", Maria "de Botos", Teresa "la Viravella", Sunción "la Puça", Carmen "la Llimonera" i Maria "la Sana".

Peregrinació de Jòvens d'Acció Catòlica al Puig al voltant dels anys 50.

El 7 de Setembre de 1957, eixiren els dos germans Remigio i Car-
men de "ca Bolià", a l'ofrena.

Membres de l'equip de futbol d'Aspirants d'Acció Catòlica fotogra-
fiats a l'any 1948.
A la esquerra José Peiro Segura, Pascual Andrés Legua i Juan
Carceller.

De berenar al secà, als peus d'una font.

Intenten situar a la gent al retrat.

Amparito i Vicent "els Milionaris", Vicent, Maria i Consuelo de "ca Toni el Ferrer" i Marianet "el Carinyo".

Ací tenim els Clavaris del Crist de l'any 1966, la major part d'ells, per celebrar el Vinti-cinc aniversari fan enguany la festa de la Mare de Déu de l'Olivar.

D'esquerra a dreta i de dalt a baix tenim:

Vicent Tàrrega Escrivà "França", Josep Montalt Planells "el Pelaet", Vicent Montalt Planells "el Pelaet", Francesc Chuan Chulià "Cafís", Roberto Franco Sancho, Pascual García Medina "de ca Llorens", Juan Mislata Cuellar, Joan J. García Campos "Panera", Vicent Usedo Catalá "el Milionari", Josep Martí Montalt "el Justo", Vicent Ferrer Guzmán "el Pastoret".

El dia 15 d'Agost de 1965 es varen retratar a l'altar major de l'església de l'Assumpció, Mariano Bessó Planells de "ca Quiquet el de la Riba-roguera" i Salvador Montoro Forriol "Salvoret el Sagristà".

Fra Mariano acabava de venir de Colòmbia, on es trobava de misioner. Home de camp que s'hi plantejà el dedicar la seua vida a l'evangelització.

Salvoret "el Sagristà" fou un home conèixer dels costums i història del poble, el qual va exercir de sagristà fins que la malaltia el va apartar d'aquesta tasca.

